

N:o 169.

Af herr **A. V. Ljungman**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om risst tillägg till § 30 i ordningsstadgan, § 50 i byggnadsstadgan och § 20 i brandstadgan för rikets städer samt § 26 i helsovårdsstadgan för riket.*

Uti 30 § af ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868, 50 § i byggnadsstadgan och 20 § i brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 samt 26 § i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 finnes stadgadt att, hvad i dem »är föreskrifvet om stad gäller i tillämpliga delar äfven om köping, hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter vederbörandes hörande sådant förordnar genom beslut, som skall Kongl. Maj:ts pröfning underställas.»

Vid genomförandet af dessa stadgar, som äro så ytterst viktiga för nutidens talrika, till köpingar eller någon gång till och med till småstäder sig utvecklande samhällen vid jernvägsstationer eller hamnar med liflig rörelse eller näringsverksamhet, har det emellertid visat sig, att nyss åberopade lagbud ofta nog, i följd af en allt för mycket till sjelfva ordalydelsen sig hållande tolkning, blifvit antingen alls icke eller ock alldeles för sent bragta till tillämpning. Man har nemligen ansett, att ett dylikt samhälles befolkning icke är »sammanträngd» med mindre den bor för trångt, i följd af platsens alltför täta bebyggande, utan nödig hänsyn till hvad sundhet, god ordning eller säkerhet vid eldsvåda fordra; men klart är, att skall tillämpningen först i sådant fall ega rum, då kommer den i flera afseenden alldeles för sent. Det är nemligen för

Bih. till Riksd. Prot. 1895. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 44 Häft. (N:o 169). 1

dylika samhällen ofta af största vigt att, genom tillämpning af ordningsstadgan å platsen, der så tidigt som möjligt erhålla *en egen kommunal myndighet* (vanligen benämnd municipalstyrelse), som redan från förstone tager vård om samhällets utveckling och så vidt den förmår söker hindra uppkomsten af framtida olägenheter af hvarjehanda slag i följd af särskildt planlöst bebyggande, på samma gång den förbereder och under hand utverkar äfven de öfriga stadgarnes tillämpning.

För undgående af nämnda olägenheter i följd af hindrad tillämpning af ifrågavarade stadgar, är det för den skull önskligt, att invånarne å en plats, som visar tydlig tendens att utveckla sig till köping eller ett köping liknande samhälle, må kunna få deras anhållan om åtminstone *ordningsstadgans* tillämpning bifallen, innan olägenheterna af en sådans utblifvande allt för tydligt träda i dagen.

På grund af hvad sålunda i största korthet anförts, får jag alltså hemställa,

det Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen i skriftelse till Konungen må anhålla om sådant tillägg till § 30 i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868, § 50 i byggnadsstadgan och § 20 i brandstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 samt § 26 i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, att dessa lagbuds tillämpning må, på grund af invånarnes anhållan, förordnas skola ega rum å fiskeläge, hamnplats eller stationssamhälle, äfven om befolkningen icke redan i följd af platsens täta bebyggande kan sägas vara »sammanträngd.»

Stockholm den 8 mars 1895.

Axel Vilh. Ljungman.

Bilaga.

Till Konungen.

Bland förhållanden af större betydelse för hafsfiskebedriftens upphjelpande intaga tvifvelsutan befintligheten och tillämpningen af goda ordningsstadganden för fiskelägena och deras hamnar en af de främsta

rummen. Redan kort tid efter det Bohuslän blifvit svensk provins, utfärdades för den skull ock med insigt häraf den 10 mars 1669 en med anledning särskildt af bohuslänska sillfisket utarbetad »hamnerätt», hvilken senare öfversågs och den 1 mars 1726 i förbättrad form utgafs under benämningen »hamnordning» samt tillämpades ända till dess att den, efter en grundlig omarbetning af Riksdagens ordinarie fiskeriutskott, kunde den 24 januari 1771 ersättas med den sista betydligt förbättrade och tillökta allmänna hamnordningen för riket. Denna innehöll icke blott bestämmelser om förordnandet af en egen myndighet å fiskelägena, nemligen »hamnfogden och bisittarne i hamnrätten», utan äfven i 3 kap. §§ 5, 7—9 och 11 bestämmelser om brandsyn, byggnadsordning och andra ordningsföreskrifter m. m., som ansågos vara af nöden för god ordnings vidmagthållande å fiskelägena med till dem hörande hamnar. Att denna hamnordnings stora betydelse för fiskelägena icke underskattades, synes deraf, att Riksdagen den 15 februari 1851 anhöll, det samma hamnordning måtte öfverses och förbättras. Ett förslag till ny förordning om hvad som med hänsyn till »upprätthållande af god ordning i fiskelägen och deras hamnar bör iakttagas» utarbetades ock med anledning deraf i kongl. civildepartementet, men detta för öfrigt långt ifrån tillfredsställande förslag ledde ej till annan åtgärd, än att 1771 års hamnordning blef genom utfärdandet af fiskeristadgan den 29 juni 1852 upphäfd och tills vidare i någon mån nödtorftligen ersatt genom denna stadgas 45 §.

Senare har emellertid en synnerligt värdefull ersättning för hamnordningens ifrågavarande föreskrifter beredts fiskelägena genom utfärdandet af ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868, förordningen angående hamnordningar och andra ordningsföreskrifter för allmänna hamnarne i riket den 8 maj 1874, byggnads- och brandstadgarne för rikets städer den 8 maj 1874 samt helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, af hvilka författningar ordningsstadgan i § 30, byggnadsstadgan i § 50, brandstadgan i § 20 och helsovårdsstadgan i § 26 innehålla föreskrift om att hvad i dem »är föreskrifvet om stad, gäller äfven om köping, hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter vederbörandes hörande sådant förordnar genom beslut, som skall Kongl. Maj:ts pröfning underställas», under det att förordningen om hamnordningar hänvisar till ordningsstadgan för rikets städer, »utöfver» hvars bestämmelser den bereder möjligheten att erhålla fastställelse af särskild hamnordning.

Af dessa stadgar är ordningsstadgan den för fiskelägena öfver hufvud taget viktigaste, enär den förskaffar dessa en egen myndighet på platsen och möjliggör utverkandet af hamnordning och särskilda ordnings-

föreskrifter, på samma gång ordningsstadgans tillämpning banar väg för de öfriga stadgarnes. Af dessa kräfer nemligen särskildt byggnadsstadgans genomförande redan ordnade förhållanden och en ej ringa utveckling af det kommunala lifvet på platsen, hvilket, der fiskeläge ej är egen kommun, knappast står att vinna annat än genom ordningsstadgans föregående tillämpning.

Näst ordningsstadgan torde i afseende på genomförbarheten och betydelsen för fiskaresamhällellens hushållning komma brandstadgan.

Det ligger vid dessa stadgars och särskildt ordningsstadgans tillämpning stor vikt uppå, att densamma får taga sin början så *tidigt* som möjligt och helst redan innan olägenheterna af oordnade förhållanden hunnit att allt för starkt framträda och göra sig gällande. Tillämpningen bör därför begynna redan medan fiskelägena äro smärre, så snart de visa tendens till rask utveckling, och ej först då det i väsentlig mån är *för sent* att vinna det i främsta rummet med densamma åsyftade resultatet eller en allt igenom god ordning å lägena. Det ofvan nämnda i kongl. civildepartementet uppgjorda förslaget till förordning om hvad för god ordnings upprätthållande i fiskelägen och deras hamnar bör iakttagas, afsåg fördenskull äfven förordningens tillämpning å ett fiskeläge redan så snart det räknade *tio* hushåll, hvilket dock väl bör anses vara att gå väl långt i fråga om dylik lagstiftnings genomförande.

Området för stadgarnes tillämpning bör i följd af sakens natur bestämmas med hänsyn till frandeles möjligen nödig utvidgning af fiskeläget, såsom äfven skett i liknande fall i andra län, och ej inskränkas blott till den redan tätt eller till och med allt för tätt bebyggda platsen.

För bohuslänska skärgården har försummandet af dessa stadgars tidiga tillämpning medfört ofantliga olägenheter, och det icke blott med hänsyn till saknaden af en egen kommunal myndighet å alla de talrika fiskelägen, som icke äro egna kommuner, utan äfven med hänsyn till ett allt för tätt och oregelbundet bebyggande, hvilket medför vådor för både sundheten och säkerheten mot eldsvådor, samt till saknaden af ett ordnadt eldsläckningsväsende, egna hamnordningar m. m. Allra största delen af de bohuslänska fiskelägenas hus är oassurerad mot brandskada och kan för byggnadssättets skull ej erhålla sådan assurans, nödiga hamnförbättringar måste åsidosättas, m. m. liknande. Dessa olägenheter ökas år efter år med häpnadsväckande fart, och mången skärgårdsbo motser äfven med anledning af dem framtiden med oro och bekymmer.

Hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet har redan för sju år sedan, om än förgäfvets, gjorts hemställan om åtgärders vidtagande för ifrågavarande stadgars genomförande i tillämpliga delar å fiskelägena,

och i år har förste provinsialläkaren i länet uti sin årsberättelse framhållit, huru det »vore önskligt, om för alla platser, der helsovårdsstadgans bestämmelser för rikets städer tillämpas, äfven ordningsstadgan kunde blifva gällande jemte lämplig byggnads- och brandstadga».*)

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning till bifogade ansökan i ämnet till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet den 30 juni 1886 får Orost och Tjörns fiskeriförening härmed i djupaste underdånighet hemställa,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder anbefalla sin befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län att vidtaga nödiga åtgärder för det snara genomförandet i tillämpliga delar af ordningsstadgan och brandstadgan för rikets städer å fiskelägena i bohuslänska skärgården.

Ellös den 6 november 1893.

Underdånigst
Orost och Tjörns fiskeriförening.
(Underskrifter).

---

*) (Nilsson J.), förste provinsialläkarens årsberättelse öfver helso- och sjukvården inom Göteborgs och Bohus län år 1892. Göteborg 1893, sid. 31.

(*Motionärens anm.*).